

LAPAN RUNAKUNA IMANAWPA RISPITASH KAYÄNANPAQ KASHQANKUNA KAYNAW NIRMI QALAYKUN

[Preamble]

Lapan runakunapis libri kananpaq, jusayuqkunata kastigakänapaq y iusaynaqkunata mana kastigaypa y piwanpis mana pelyaypa kushish kay pasachaw kawayqa kanqa ali; runakuna imanawpis kashqanta mana qechuymi y lapan runakuna yarpashqankunatapis mana michashqa kananpaq;

Runakuna rispitas kayänapaq kashqanta mana reqiypami y reqiykarpis iarukuyashqanta kanan yarparkushqaqa seqaypa ajanaypaq kaptinmi kanan lapan runakunapis alichaw kananta munayashpämi kaykunata wilakuyä. Lapan runakunapis ali kawakuymän chaykur; mansakuypita y pishëpakuyäpita librash karqa, munashqannawmj lapantapis parlakuyanqa y munashqanmanmj krigikuyanqa;

Lapan kaykunatamj rurakänan, runakuna shumaq rispitas kayänapaq. Saynawpaqa runakuna manami yarpäyanqasu imaykanawpapis awturdäkunapa kontran sharkuyta y tukuynawpa nakasikuqkunata elaqäsiyta;

Saynawmi ali kanman lapan nasyunkuna shumaq wilanakur tukuynawpa jukninwan jukninwan yanapänakur aruyaptin; Askaq nasyunkunapita runakuna shuntakaykärir, rasunpaypa alimi niyashpan yärakuyan, runakuna rispitas kayänapaq niyashqan qelqaraykaqman. Kay qelqaraykaqchawqa kaykan runakuna rasunpa rispitas kananpaq, lapan runakunapis mana jarukushqa kayänapaq, warmipis olqupis rispitas kayänapaq. Saynawpami rasunpa kaykuna rurakänapaq wilanakuyashkä lapan markakuna y nasyunkuna ali kayman chäyänapaq, lapan runakunapis ali kawayänapaq, saynaw kashqanta musyar runakuna librina kar shumaqna kawakuyanqa;

Kaychaq lapan runa qotukaqkuna awniyashqa lapan kaykunata rurananpaq, askaq nasyunkunawan wilanakur yanapänakuypa lapan runakuna rispitasqa kayananpaq. Runakuna lapan rispitas karqa rasunpaypami y librimi kakuyanqa ali kaqkunataqa rurayanqa munayashqannaw, y;

Lapansikunapis juk yarpayla, kay runakuna rispitas kayänapaq, pipis mana jarukushqa y Iibri kakuyänapaq yarpashqaqa seqay alimi kanqa; saynaw rurashun nishqansikuna lapan rurakänapaq.

ALI YARPAY KAPTIN KAYKUNATAMI WILAKUYAN KAY PASACHAW LAPAN RUNAKUNA RISPITASH KAYÄNANPAQ NIYASHQAN

Lapan markakunapis, nasyunkunapis juk yarpayla yawayänapaqmi lakipakuyänan imaykanawpapis. Saynawpaqa lapan runakunapis y mandaq awturdäkunapis, kay wilakuyashqäman yarpakushla kayashpanqa, shumaq juknaw alitana rurayanman yachasiyashpan y yachakuyashpan. Saynawpami mansapakuypa rurayänan, runakunata mana jarukuypa rispitan kashqanta y libri kashqankunata, Saynawpaqa yarpänansj lapan nasyunninsik y juklä nasyunkuna ali kawayman chananpaqmi. Kaykunataqa musyayänan y lapan runapis nishqannaw rasunpaypa rurayänan, lapan qotukaq runakunapa markankuna, nasyunninkun y wakinkaq kay nasyunpa ruñnkunachaw kaykaq markakunapis.

NISFIQAN JUK (1)

Lapan runakunapis yurikuyan librimi y wakinkaqkunawan rispitasqa, mana jarukushqa kayänapaq. Saynawmi runakunaqa yuriyan shumaq yarpayyuq, alitapis mana alitapis reqiykar y seqay kuyapäkuuyuq. Saymi runakuna ali kawakuyänan jukninwan jukninwanpis.

NISHQAN ISHKAY (2)

Lapan runakuna rispitasashqa y mana jarukushqami kayänan y ali kananpaq wilakuyashqächaw nishqannaw librimi kayänanpis. Manami chikish kanansu juk kasta kashqanpita yana o yuraq kashqanpita, warmi ni olqu kashqanpita, imanawkaq parlayta parlaq kashqanpita, imamanpis krigishqanpita,

Saypis manami bäjuman churashqa kanqasu mayqan alikaq o mana alikaq niyänansu, runakuna markakunata mandananpaq askaq shuntakaykuptin, runakuna mana jarukush kananpaq alita ruraqkunata o lapan nasyun runakunapaq o mayninpapis markankunapa siñalninkuna rurinchaw juk runa mandaq kaptin. Saynaw kanman juk nasyun marka, pipis mana mandash kaptinpis y markakunapa siñalninkuna surinchaw shumaq imanawpapis rurayta mana kamäpakuq kayaptin o kikinkuna mana mandar juk mandash karpis o juk marka seqaypa mandar imaykapitapis michashqa imanawpis nishqanchaw kanansu manami.

NISHQAN KIMSA (3)

Lapan runakunapis shumaq rispitasashqami kawakuyänan, librimi imaykapitapis kakuyänan y imapis päsananta awturdäkuna rispitasinan ali kakuyänanpaq.

NISHQAN CHUSKU (4)

Manami pipis ashmayman churashqa kanansu ni pipa tukuy rurayninkunapaq kanmansu. Ashmaykaq y ashmayta saray; runakuna imanaw rurananpaq kaqkunachawqa pasaypami michar kundinan lapankunatapis y tukuynawpa ashmay saraqkunatapis.

NISHQAN PISQA (5)

Manami pipis fiyupa nakasishqa ni lakipaypaq o munashqannaw nakasishqa, runa kashqankunata mana kuyapaypa tukuyta nishqa kanansu.

NISHQAN SOQTA (6)

Lapan runakunami maysaychawpis seqaypa rispitasashqa kanan y runa kaynintapis saynaw rispitasikunan, pipis mana jarukunanpaq.

NISHQAN QANCHIS (7)

Runakuna imatapis rurananpaq kashqankunachawqa lapansipis iwalmi kansi. Saynawmi pitapis ali kashqanta ni mana ali kashqanta mana akraypa, runakuna rurananpaq kashqanwan sapakuyänan tukuypita. Lapan runakunami iwal rispitasikuyänan, wakin runakuna jamurpar jarukur ushayänanpita y manakaqkunata parlarkur, kay runa rispitasash kananpaq wilakuyashqäkunapjta kontran parlar puriqkunapita y luta jarukur ushash kananpita.

NISHQAN PUWAQ (8)

Lapan runakunapis kejakuyänanmj, jatusaq kay nasyunchaw kaq awturdäkunaman, runa rispitasash kananpaq kashqankunata pipis jarukur ushaptin, awturdäkunapis sapänanmi, imanaw runakuna rurananpaq kashqanchaw parlashqannaw saypaqmi qelqaraykan, saywan pipis sapakuyänanpaq.

NISHQAN ESQUN (9)

Manami mayqan runatapis luta la sarir kalapósuman apar wechqaräsinansu, ni markanpita jukläman jitar ushashqaqa kanansu.

NISHQAN CHUNKA (10)

Lapan runakunami rasunpaypa lapanpis iwal kayayninpa, aska runakunapa puntanchaw wiyashqa kanan jusan o mana jusan kaptinpi y juk awturdäta wilapänan. Kay awturdäqa manami mayqanpaqpi faburnin sharkunansu lutalaqa, jukninpaq jukninpaqpi. Saynawpami musyanqa mayqanqa ali rispitaş kananpaqpi y imanaw rurananpaqpi. Saynawpami musyanqa mayqan jusayuq kashqanta y mayqan jusaynaq kashqantapi. Niykurnami isanqa imanawpi ruranqa wechqananpaq o mana wechqananpaqpi.

NISHQAN CHUNKA JUK (11)

Ima jusanpitapi mayqan runa kejashqa karpis, manaraq rasunpaypa jusan kashqanta musyakashqanyaqaqqa imaykanawpapi rispitasikunanmi jusaynaqlaraq kashqanta. Saynaw rispitasikunan lapan runapa nawpanchaw rasunpa mana jusan kashqanta y runa kashqanta mana jarukuyänapaq.

Manami pipis kondinashqa kanansu imatapi mana rurash kaykaptinqa o imatapi ruraykashqanta jinan öra mana taripash kaptinqa; imanawmi nin runakuna rispitaş kananpaq wilakuyashqankuna, kay nasyunpaq y juklä nasyunkunapaq saychaw nishqannaw. Jusankunapita kastigashqa kananpaq kaqkunapita mastaqqa manami nakasir kastigakänansu jusan kaptinpi.

NISHQAN CHUNKA ISHKAY (12)

Manami mayqan runatapi pipis lutaqa imatapi rimapänansu shuyni kawakuqtaqa, kastankunatapi, wayinkunata o paypa kaqtaqa imantapi; imanaw ali o mana ali kakuptinpi, runa kayninta chikipänansu. Lapan runakunami sapakunan, runakuna imanawpi rurananpaq kaykashqanchaw qelqaraykaqwan, tukuynawpa imaykatapi manakaqpita rimapänanpita.

NISHQAN CHUNKA KIMSA (13)

Lapan runakunapi librimi purikuyänan maysaypapi. Saynawmi may nasyunchawpi rurakunan wayinkunata saychaw täkunanpaq.

Lapan runakunapi yarquyänanmi may nasyunpitapi, kikinpa nasyunninpita juk nasyunman y niykurpi saynawmi kutikunan nasyunninman.

NISHQAN CHUNKA CHUSKU (14)

Mayqan runatapi wakinkaqkuna imapitapi qatikachaptinqa kikin ashinan maychawpi ali täkunanpaq. Saynawpami kushish täkunqa mayqan nasyunchaw karpis.

Kay wilakuyashqäkunaqa manami pasaypapi joqarishqasu kanqa mana alita ruraqkuna, alichaw yarqunanpaqqa ni noqakuna askaq wi!anakurkur "ali kananpaq" nir wilakuyashqäpa kontran yarpaqkunatapi manami yanapanqasu.

NISHQAN CHUNKA PISQA (15)

Lapan runakunapi kayanan juk nasyunchaw yurishqalami.

Manami mayqan runatapi lutaqa michänansu pipis nasyunninpita ni juk!ä nasyuriman aywaykur täkulantapi manami michashqa kanansu.

NISHQAN CHUNKA SOQTA (16)

Olqupis warmipi tyempunman charnaqa, pipis mana michashqami kasarakuyänan. Manami

michashqa kayänansu juk kolur qarankuna kayninpa, juklä nasyun kayninpa, imanawpis krigiq kashqanpita. Lapanpis kasarar shuynina täkuyänan wayita ruraykur, shumaq täyänan lapanpis rispitanakur kasaraykärirqa. Saynaw kayänan imayyaqpis kasarashqa karqa y rakikarpis saynawmi iwalpura imatapis rakipänakunan.

Warmi olqupis rasunpaypa munanakur imayyaqpis kasarar täyänanpaq awninakush kaqkunami kasarayänanqa.

Juk ayllumi kikinkaq umanqa y seqay alikaqqa lapan marka kananpaqpis. Saymi lapan markakunapi rispitasinan ayllukuna mana jarukush kananpaq y nasyun mandaqkunapis rispitasiyänan.

NISHQAN CHUNKA QANCHIS (17)

Lapan runakunapami wayinkuna y chakrankuna kanan, juk runalapapis kanmanmi y askaq qorikash runakunapis saräyänanmi.

Wayinkunapita y chakrankunapita manami pipis qarqushqa kayänansu.

NISHQAN CHUNKA PUWAQ (18)

Lapan runakunapis librimi yarpachakuyänan, kuyapäkuyninpi ali o mana alipis kakunan y munashqanman imamanpi krigikunman. Saynawmi munarqa trukasinan jukman krigishqanpita jukkaqmanpi. Imamanpi krigirqa wakinkaq runakunatapis wilapänan y parlanan krigishqanpaq. Parlayänanmi juk juklapis o askaqpis, askaq runakuna wiyananchawpi o shuyni wayinkunalachawpi, yachasiyashpan, wakinpi rurananpaq, alikaqta rurar y lapantapis shumaq ruraypa.

NISHQAN CHUNKA ESQUN (19)

Lapan runakunapis yarpäyashqannawmi parlayänan y rimakuyänan imanaw ali y mana ali kashqantapis. Saynawmi imanirpi parlaptin pipis rimanansu ni qayapar ajanäsinansu imapaqpis rimakushqanpita. Wiyashqankunatapis rasunpa kashqanta shumaq mayapakunan, tukuy wilakuykunatapis chaskinanmi y chaskinan wakinkaqkuna imanaw yarpäyashqankunatawan. Saynaw wiyashqanta, chaskishqanta y yarpashqankunata lapan runakunata musyasinan munayashqannaw imaykatapis mana michashqa lapannawpa imawanpi runata wiyasina y mayasina kaqkunawanqa.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA (20)

Lapan runakunapis librimi yorikäkuyänan y askaqpis shuntakäkuyänanmi imatapis alikaqkunata rurayänanpaq pipis mana michashqa.

Mana munaykaqtaqa manami pitapis shuntakäyashqanchaw kananpaq apayänansu.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA JUK (21)

Lapan runakunapis nasyunninchaw mandaq kayman char yanapänakuyänanmi, kikinkuna karpis o alinninta y yachaqninta shumaq akraykärirpi mandaq kananpaq churakuyänan librimi.

Lapan runakunapis iwalmi ima kaymanpi chäyänan, nasyunninkunachaw ima kaymanpi chäyänan, nasyunninkunachaw ima awturdäpi kayänan y ima aruymanpi yaykuyänan wakinkaqkunaw.

Markachaw pipis awturdä mandaq kananpaq, lapan runakunami awniyänan ali kashqanta. Lapan runakuna pipis awturdä kananpaq awniyashqantaqa musyakanqa bötuwanmi, kikinkuna

churakuyanqa pi kananpaqpis. Saynaw rurayanqa bōtu kashqan örala, lapanmi bōtayānan pakaylapa, pipis manami michānansu ni juklaylapaq jitananpaq parlapānansu, lapanpis iwalmi rurayānan. Librimi pipaq karpis jidakuyānan bōtunkunachaw.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA ISHKAY (22)

Lapan runakunapis, marka runa kayninpa y juk markachaw taq kayninpa, lapan awturdākuna markachaw rispitasinan pipis mana jarukunanpaq y ali kawakuyānanpaq. Saynawpami shumaq kawanapaq taringa lapan nasyunchaw kaq runakuna lakipakuyninpa y wakinkaq nasyunkunawanpis yanapānakuypa, wakin shuyni qorikaq runakunawan y nasyunchaw mandaq runakuna churakushqan y rurayashqankunawan. Saynawpami lapan runakunata imanpis mikunanpaq o rantinanpaq pishipakuptin qonqa, lapan markakunapaqpis y imata yachakuyānanpaqpis kanqa gastunkuna, kaykunami mana pishiypa kanan lapan runakunapaq, shumaq rispitas runa kayānanpaq. Y saynawmi runakunapis lakipakuyānan kikinkunapa jamulankunapita ali runa kayānanpaq.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA KIMSA (23)

Lapan runakunapami ima aruylankunapis kanan; kikinkunami ima aruychaw aruyānanpaqpis akrakuyānan, aruyninkuna alimi kanan, imaykanpaqpis aypāpakunanpaq y arunanpaq tupuylami kanan y runakunaqa manami aruyniynaq kayānansu.

Lapan runakunapis ali kashqanta ni mana ali kashqanta mana rikapaypami aruyashqankunapita chaskiyānan qellayta y lapan aruqkaqkunaqa iwal, saynawla chaskiyānan.

Lapan runakunapis aruqkaqkunaqa iwal shumaq ali pāgashqami kayānan imata munashqankunatapis rantiyānanpaq aypaq. Saynaw qellayta chaskir lapan kastankunata wayinchaw kaqkuna shumaq kushishqa kawakuyanqa, lapan runakunapis alila kawanapaq kashqannaw. Saychawpis pishipakuptinmi isanqa imaykanawpapis wakinkaq awturdākuna waksakunata yanapaqkuna aypasipānan pishipakushqalanmanna.

Lapan runakunapis ali yarpashqankunawan say shuyni alita yarpaqkuna rurayānanmi qotukaykur. Saynaw shuyni kaqkunaqa ali yarpayninkunawan rispitasikur pipis kikinpaq kaqkunata o lapan runapaq kaqkunata mana jarukuyānanpaq kashqanta rispitasikuyānanpaq.

NISHOAN ISHKAY CHUNKA CHUSKU (24)

Lapan runakunapis j amayānanmi aruyninkunapita, aruynin mana kashqan öraqa imatapis munashqantami rurakuyānan, aruyānan shumaq öralawanmi. Manami alāpaqa aruyānansu aruyānanpaq kashqan örapita mastaga y saynawmi aruyninpita watasarkur jamananpaq yaruqptinqa saypita pāgunta chaskiyānan.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA PISQA (25)

Lapan runakunami shumaq ali kawaychaw kayānan, saynawmi lapan kastankunapis shumaq kawakuyānan, kwerpunkunapis mana qeshyaypa, lapan imaykakunachawpis alila. Mas aliran kanan yali mikuyānanpaq mikuykunachaw, mödanankunachaw, ali wayichaw täyaptin, ima qeshya sariptinpi jampikuqkuna jampiyaptin y lapan imaykakunawanpis runakunata shumaq yanapānanpaq kaqkunawan yanapāyaptin. Elaqpita imachawpis mana aruq runa kaptinqa o aruyniynaq kaptinqa, shuynimi saynawkunata yanapānanpaq kaqchaw kayānan lapanpis, tukuy qeshyayuqkuna, ima ruraytapis mana pwe'diqkuna, kanmanmi (wishtukuna o ushukuna), biyūdayashkuna chakwan o awkin karpis y lapan runakuna imaykanawpa aruytapis o makinta y chakinta o wakinkaqkunata kikinkuna mana munaykäyaptin imapis pāsaptin arunanpaq kaqkunata oqraqkunami kanan shumaq shuyni yanapashqa.

Lapan wamrayuq warmikunapis y akapa wamrakunapis shumaq imaykapitapis kuydashqami kayānan y paykunataqa shuynimi yachaqkuna rikayānan mana kachaypa. Lapan wamrakuna juk mama taytalapita yuriqpis o jukchaw wachapakush o sure"pakush kayninpa yurishkunapis iwal rikashqami y kuydashqami kayānan.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA SOQTA (26)

Lapan runakunami eskwēlachaw yachakuyānan. Lapanpis yachakuyānan debaldilami, punta yachaykunata alinninkaqta y runata imachawpis yanapānanpaq kaqkunalatapis yachakuyānanmi. Alinninkaq yachaytaqa lapan runakunami yachakuyānan jukpis mana yachakuypaqa manami kanansu. Juknawkaq imatapis y imapaqpis yachakuykunami isanqa mas aja yachakuymanna yaykuyānan. Mas sinchikaq aja yachakuykunamanqa yaykuyanqa lapan runakunapis iwalmi y saynawpami ima kayānanpaqpis yarquyanqa yachayashqanpita.

Eskwe"lakunachaw o wakinkaqkunachaw yachakushqankunawanmi lapan runakunapis ali yachaq kayman chāyanqa. Saynawpami runakuna rispitaş kananpaq kaqkunata rurar mas yanapānan wakinkuna rurayānanpaqpis y runakuna libri kayānanpaq mayqankaqkuna mas alinnin kashqantapis yachasir reqisinin y musyasinan. Runakuna yachaq kayaptinga manami ajanasu kanqa lapanta shumaq tantiyyānanpaqpis, imatapis ali shonqulanwan shuyarānanpaqpis y lapan nasyunkunawanpis ali alila juknin jukninpis kayānanpaq, tukuyniraq y lapan kasta runakuna o imamanpis krigiqkuna musyayānanpaqpis. Lapanpis saynaw ali kayaptinga aska nasyunpita shuntakaykur runakuna rispitaş kananpaq kashqanta wilakuqkunatami mas yanapanqa y alikaqkunata imatapis rurayanqa lapan markakuna jatunyānanpaq y saynawpami lapan kushish kawayānanpaq lakipakuyanqa paykunapis.

Mayqan runakunapis munashqankaqtami akrakuyānan maychaw y imanawkaq eskwe"Iman wamran yachakunanpaq churananpaqpis.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA QANCHIS (27)

Lapan runakunapis mana michasqami markakuna ima fVestata ruraptinpis saychaw rurāsinan, ima tushukunata o wakinkaqkunata rikākur y ima yachaykunatapis shumaq ali kananpaq yanapānakunan, alita rurayta munarqa imatapis rurasun kikinpa jamulanpita imatapis yarqapakurqa.

Lapan runakunami rispitasikunan pipis jarukuyānanpita y imankuna kaptinpis saynawmi kikinpa kaqkunataqa shumaq sarākunan pipis mana qechushqa, kakusun ali yachayninwan tarishqankuna, imatapis qelqashqankunata o imakunatapis yachayninwan rurashqankunapis y kikin ruraqkaq kayninpa.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA PUWAQ (28)

Lapan runakunami markankunachaw shumaq yarpayninwan ali täyānan, nasyunninchaw o wakinkaq nasyunkunachawpis kay runakuna rispitaşqa y mana jarukushqa kananpaq wilakuyashqā maysaychawpis rasunpaypa rurakānanpaq.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA ESQUN (29)

Lapan runakunami tashqan markakunachaw imatapis rurayanan, say markachaw täyayninpami libri imaykanaw kananpaqpis y ali runa kayman chānanyaqpis yachakuyash tukuy ruraykunata.

Shumaq rispitaşqa kaykäyashpan y tukuy imakunatapis libri rurakuykäyarpis, imanaw runakuna rurananpaq qelqaraykashqantami isanqa mansakuyānan y say nishqanpitami isanqa pipis pāsasiyānansu. SaVnaw mansapakuypa kayanqa wakinkaq runakunapis rikārishqa, rispitaşqa, mana jarukushqa y Iibri Iapanpis iwal kayānan kashqami. Saynawpaqa

lapanpis alita rurar y runakunapis rispitash kananpaq kashqannaw karqa kushishmi kawayanqa, wakinkaq marka runakunapis y lapan markakuna alila shumaq kawakuyanqa.

Lapan runakuna rispitash y libri kakuyänanpaq wilakuyashqäta manami ni pipis juknawpaqa ni kontranqa sharkuyänansu ni rurayänansu lapan nasyunkunapita qorikaykur ali yarpaykunawan y ali kananpaq rurayashqäkunataqa.

NISHQAN KIMSA CHUNKA (30)

Kay wilakuyashqäkunachaw manami juknawpaqa tantiyayänansu; manami mayqan nasyunpa mandaqninta, shuntakash askaq runakunata ni juk runalata imanawpapis rurayänanpaq o wakinta elaqäsir qalaykuyänansu ni mayqan kaqlatapis, runakuna rispitash y libri kakuyänanpaq kay qelqaraykaqchaw wilakuyashqäta.